Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KSJAL/pbcelaEpsl-U/26
Názov predmetu	interpretácia a edukačná prax slovenskej literatúry 18. a 19. st.
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	3
Vyučujúci	PhDr. Marián Kamenčík, PhD., univ. doc. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Hodnotenie študenta sa skladá z vypracovania seminárnej práce, ktorá sa realizuje počas prednáškového obdobia a záverečnej skúšky, ktorá sa realizuje v skúškovom období. Za seminárnu prácu môže študent získať maximálne 40 bodov celkového hodnotenia za predmet. Za skúšku môže získať maximálne 60 bodov celkového hodnotenia.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Priebežné hodnotenie

časová záťaž študenta: 90 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 66 hodín

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: Študent po absolvovaní predmetu získa ucelené a systematické poznanie vývinu slovenskej literatúry klasicizmu, romantizmu a realizmu v širšom kultúrno-spoločenskom kontexte, so zameraním na formovanie národnej identity, jazykového vedomia a literárnej komunikácie v období od konca 18. storočia po začiatok 20. storočia. Získa prehľad o základných poetikách, žánroch, autorských stratégiách a generačných zmenách v slovenskej literatúre.
2. Zručnosti: Študent sa naučí: identifikovať a špecifikovať typické znaky klasicistickej, romantickej a realistickej poetiky; analyzovať vývinové fázy slovenskej literatúry v konfrontácii s európskymi literárnymi tendenciami; interpretovať kľúčové literárne diela s dôrazom na ich význam, hodnotové posolstvo a edukačný potenciál; argumentovať v interpretačnom diskurze, kultivovane komunikovať literárnohistorické poznatky a didakticky ich adaptovať pre rôzne cieľové skupiny.
3. Profesijné kompetencie: Študent nadobudne odbornú spôsobilosť uplatniteľnú v edukačnej a kultúrnej praxi – najmä pri výučbe slovenského jazyka a literatúry, v práci pedagogického asistenta, v redakčnej, osvetovej, komunitnej a kultúrnej činnosti, vrátane prostredia slovenských komunít v zahraničí.
4. Prenositeľné kompetencie: Študent rozvíja všeobecný kultúrny rozhľad, schopnosť tvorivého a kritického myslenia, pružnej aplikácie odborných poznatkov v praxi, komunikačné a prezentačné zručnosti, ako aj schopnosť využívať literárne kompetencie v intenciách materinského jazyka a interkultúrnej komunikácie.

Stručná osnova predmetu

Prednášky
I. Slovenský literárny klasicizmus a osvietenstvo
1. Spoločenské a kultúrne východiská slovenského literárneho klasicizmu a osvietenstva. Literárne jazyky, učené spoločnosti a edukačné funkcie literatúry.
2. Anton Bernolák a bernolákovci. Kodifikácia jazyka, odborná spisba a národnobuditeľské diskurzy. Osvietenská próza a kazateľská literatúra (Jozef Ignác Bajza, Juraj Fándly). Polemiky, pamäťová literatúra a spoločenská kritika.
3. Poetika klasicistickej poézie (Bohuslav Tablic, Ján Hollý)
4. Poetika preromantickej poézie. Literatúra ako nástroj kultúrnej reprezentácie. Ján Kollár, Pavel Jozef Šafárik – slovanská vzájomnosť, literatúra a kultúrna identita.
II. Slovenský romantizmus (4 témy)
5. Slovenský romantizmus ako historicko-typologický fenomén. Inštitucionálne a generačné súvislosti.
6. Ľudovít Štúr a jeho generácia. Literatúra revolučných rokov 1848/1849 a jej spoločenské funkcie.
7. Predmetno-pragmatický a duchovno-mesianistický prúd v slovenskej romantickej poézii (Samo Chalupka, Andrej Sládkovič, Ján Botto, Janko Kráľ, Samo Bohdan Hroboň). Hodnotové konflikty a mýtus národa.
8. Prozaická a dramatická tvorba romantizmu a postromantizmu (Jozef Miloslav Hurban, Ján Kalinčiak, Ján Palárik, Jonáš Záborský). Cesty od romantizmu (Ľudovít Kubáni, Gustáv Kazimír Zechenter Laskomerský)
III. Slovenský literárny realizmus a moderna (4 témy)
9. Spoločenské a literárne podmienky nástupu realizmu (1870 – 1918). Spor o almanach Napred, literárna kritika a periodiká.
10. Pavol Országh Hviezdoslav – lyrika, epika, dráma a preklad ako vrchol realistickej poetiky.
11. Prozaická tvorba slovenského realizmu: Svetozár Hurban Vajanský, Martin Kukučín, realistické autorky. Typológia postáv a sociálna tematika.
12. Neskorý realizmus a literárna moderna: Jozef Gregor Tajovský, Božena Slančíková Timrava, Janko Jesenský, Ivan Krasko. Prechod k moderným poetikám.

Semináre
I. Klasicizmus a preromantizmus (4 témy)
1. J. I. Bajza: René mládenca príhody a skúsenosti. Juraj Fándly: Dúverná zmluva mezi mňíchom a diáblom. Interpretácia osvietenskej prózy.
2. Bohuslav Tablic: Poezye. Poetika a didaktická interpretácia.
3. Ján Hollý: eposy a lyrika – národný ideál v klasicistickej poetike.
4. Ján Kollár: Slávy dcera. Literárny text ako nositeľ kultúrnej pamäti.
II. Romantizmus (4 témy)
5. Samo Chalupka, Andrej Sládkovič – romantická poézia a historická tematika.
6. Ján Kalinčiak, Jozef Miloslav Hurban – próza a národná ideológia.
7. Ján Botto, Janko Kráľ – balada, revolučný mýtus a lyrický subjekt.
8. Literárna kritika romantizmu. Spor o Žehry, slovenský mesianizmus.
III. Realizmus a moderna (4 témy)
9. Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, lyrické cykly (Sonety, Žalmy, Stesky).
10. Martin Kukučín: od dedinskej prózy (Rysavá jalovica, Neprebudený) po román Dom v stráni.
11. Božena Slančíková Timrava a J. G. Tajovský – psychologizácia, sociálna dráma (Ťapákovci, Statky-zmätky).
12. Slovenská literárna moderna: Ivan Krasko, Janko Jesenský – nové výrazové a tematické stratégie.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): P
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 1 hodina prednášok a 1 hodina seminárov týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: externá

Odporúčaná literatúra

KONEČNÝ, M. – RIŠKOVÁ, L. 2013. Osobnosti slovenského literárneho života na prelome 18. a 19. storočia v portrétoch 1. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 116 s. ISBN 978-80-8105-442-6.
KONEČNÝ, M. – RIŠKOVÁ, L. 2013. Osobnosti slovenského literárneho života na prelome 18. a 19. storočia v portrétoch 2. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 122 s. ISBN 978-80-8105-524-9.
MIHALKOVÁ, G. 2017. Podoby slovenského literárneho romantizmu. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 336 s. ISBN 978-80-555-1766-7.
MIKULOVÁ, M. 2010. Kapitoly zo slovenského realizmu. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 235 s. ISBN 978-80-223-2855-5.
MIKULOVÁ, M. 2010. Paradoxy realizmu. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 256 s. ISBN 978-80-224-1153-0.
TKÁČIKOVÁ, E. – KONEČNÝ, M. – KAMENČÍK, M. 2015. Prehľad dejín slovenskej literatúry 9. - 19. storočia. Trnava: FF UCM, 324 s., ISBN 978-80-8105-650-5.
VOJTECH, M. 2020. Slovenská klasicistická a preromantická literatúra. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 185 s. ISBN 978-80-223-5022-8.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský